

B. Řízení upomínací: Bylo-li žádáno v žalobě za vydání platebního rozkazu, obsahoval platební rozkaz dodatek, že bude zaveden, podán-li bude odpor, spor bagatelní (šlo-li o žalobu do 50 zl.) aneb spor stručný (šlo-li o žalobu přes 50 zl.) (§ 19 up. ř.). Byl-li o podaném odporu zaveden soudem spor bagatelní nebo stručný (§ 19 up. ř.), řídilo se řízení důkazní dle předpisů toho neb onoho způsobu sporu. Viz čl. Řízení upomínací.

C. Při sporu rozkazním bylo řízení podobno řízení směnečnému. Viz čl. Řízení rozkazní.

VI. Spor manželský.

Spor manželský vedl se dle zákona vždy a bezvýmínečně jako řádný spor ústní (§ 1 manž. ř.) a dle tohoto řídí se i řízení důkazní (viz čl. Řízení ve věcech manželských).

1. Modifikací ústního řízení byl předpis, že soudcovské ohledání, důkaz, znalci i svědky připouštělo se ne přísudkem, nýbrž výměrem, jenž stanoviti má lhůtu k nastoupení důkazu na 14 dní (§ 10 manž. ř., § 17 nov; výn. min. spr. z 16. března 1875 č. 3503.). Thema probandi formuloval a zjišťoval vždy soudce a sice na základě skutečností stranami přednesených a z moci úřední vyšetřených, jež odůvodňují k platnosti přiváděné důvody rozvodu (§§ 1, 11 říz. ve v. manž.). Soud mohl svědky v jiných obvodech soudních bydlící jich soudem příslušným k nalézacímu soudu obeslati, by bezprostředním provedením důkazu snáze mohla býti materiální pravda zjištěna (§ 11 říz. ve v. manž.).

2. Řízení za účelem rozloučení nekatolických manželství (§§ 115 nn. o. o. z. §§ 13 nn. a 1 nn. ve v. manž.) a manželství osob bezkonfesijních (zák. z 9. dubna 1870 č. 51 ř. z.):

Tu platí tyto modifikace: Soudce není vázán dispositivním doznáním. Ukládání a vrácení přísahy hlavní jest zde vyloučeno (§ 13 říz. ve v. manž. §§ 115, 99 o. o. z.). Soud slyší svědky a znalce dle potřeby z moci úřední a zjišťuje takto rozhodné skutečnosti z moci úřední (§ 14 říz. ve v. manž. § 115 nn. o. o. z.)

3. Řízení za účelem prohlášení neplatnosti manželství (§§ 13 nn. říj. ve v. manž. §§ 94 nn. o. o. z.).

a) Byly-li zde jen soukromoprávní důvody neplatnosti aneb přiváděl-li k platnosti jeden manžel veřejnoprávní důvody neplatnosti, projednával se spor pro neplatnost manželství podobně jako spor pro rozloučení nekatolických manželství (§ 13 říz. ve v. manž.). Nemohoucnost zjišťována znalci (lékaři, ranhojiči, pomocnicemi ku porodu) (§ 100 o. o. z.) a bylo dle potřeby vyžádati si dobrozdání zemské zdravotní rady (dv. d. z 3. května 1792 č. 129 ob. z. s.).

b) Byly-li tu veřejnoprávní důvody neplatnosti a nepřiváděl-li je k platnosti žalobou některý manžel, vyšetřily a zjistily se z moci úřední v řízení oficiálním dle pravidel o řízení nesporném (§ 2 c. 5, § 6, § 9 cís. pat. z 9. srpna 1854 č. 208 ř. z. § 122 o. z. o. § 19 říz. ve v. manž.).

Řízení důkazní (v novém civ. řízení soudním).

I. Část všeobecná.

1. Řízení důkazní slouží k provedení důkazu pravdivosti nebo nepravdivosti skutečností pro rozsouzení sporu rozhodných. Důkazy připouští soud z pravidla k návrhu stran, avšak i z moci úřední. Pravidlem je pak,

že se důkazy provádějí před soudem nalézacím během ústního jednání (§ 276 c. ř. s.).

V ý j i m k y j s o u :

a) Důkaz provádí se před soudem z rozkazu činným (judex deputatus — beauftragter Richter) nebo soudcem dožádaným (judex requisitus — ersuchter Richter), pokud to zákon připouští a jsou-li tu zákonné podmínky, za kterých se to připouští (§ 276 č. 1, §§ 300 (ohledně listin), 328 (ohledně svědků), 352 (ohledně znalců), 368 (ohledně soudního ohledání). Důkaz přísežným slyšením stran (§ 371 nn.) lze provést, jsou-li tu podmínky § 375 odst. 2 c. ř. s., jen před soudcem dožádaným, nikdy však před soudcem z rozkazu činným (§ 375 c. ř. s.) (Ostatně viz přísl. články zvláštní).

b) Důkaz se neprovádí před soudem nalézacím během ústního jednání, byl-li již proveden v řízení přípravném, patrně z důvodu § 245 č. 3 nařízení, leda že by soud shledal toho potřebu, by důkazy v přípravném řízení již provedené, byly při hlavním líčení opětovány, pokud jsou zde ovšem zákonné podmínky takového opětování (§§ 276 č. 2, 245 nn. 264 c. ř. s.).

2. Provedení důkazu nařídí soud průvodním usnesením (Beweisbeschluss), jež obsahuje:

a) thema probandi,

b) průvodní prostředky,

c) po případě (totiž když se průvodní usnesení písemně vyhotoví, viz dole sub. 3) stručné vylíčení děje, pokud ho soudce s prováděním důkazu pověřený k náležitému provedení důkazu má zapotřebí,

d) doložení lhůty, do které má býti důkaz proveden. Lhůta taková však buď doložena jen k návrhu odpůrce a jen tehdá:

a) když provedení důkazu vadí překážka neurčitého trvání neb

β) když provedení důkazu je pochybným neb konečně

γ) má-li býti důkaz proveden mimo obvod platnosti c. ř. s., tedy v cizině, ku které i Uhersko náleží. O provedení důkazu dožádá soud příslušný úřad cizozemský. Dožádání to může se však státi také tak, že odevzdá se dokazovateli (probantovi) list dožadací, by jej cizozemskému úřadu dožádanému sám dodal, aniž lze tomu opravným prostředkem odporovati. K návrhu dokazovatele může soud též upustiti od vydání listu dožadacího a může jej zmocniti, by přinesl ve lhůtě doložené veřejnou listinu dle zákonů země, kde důkaz má býti proveden, platně zřízenou o tom, že důkaz byl proveden. Dokazovatel vyrozuměj však pokud možno odpůrce (proбата) o místě a čase, kde se bude důkaz prováděti, by tento mohl při dokazování své zájmy vhodně hájiti. Nestalo-li se tak, uváží soud volně, zda a pokud probant oprávněn jest užiti provedených důkazů při ústním jednání. Uplyne-li v případech v odst. α—γ uvedených marně lhůta doložená, pokračuje se k návrhu strany v jednání bez ohledu na neprovedený důkaz. Byl-li důkaz pak teprve později proveden, lze ho užiti jen tehdá, když tím řízení se nezdrží. Právním názorem v usnesení průvodním vysloveným není však soud vázán, ostatně nelze usnesení průvodnímu samostatným prostředkem opravným odporovati (§§ 277, 283, 279, 291 c. ř. s.).

3. U s n e s e n í p r ů v o d n í b u d i ž p í s e m n ě v y h o t o v e n o :

a) jde-li o důkaz, jež provéstí sluší před soudcem dožádaným nebo z rozkazu činným. Jde-li o více takových důkazů, buďtež, pokud jiný

postup nezdá se býti soudu nutným neb účelnějším, shrnuty v jedno usnesení průvodní, jež vylíčí pak úplně celý děj. Ke kritice výsledků provedeného řízení důkazního nařídí soud nalézací z moci úřední pokračování v jednání. Rok k pokračování v ústním jednání nařídí a strany o tom vyrozumí předseda senátu z moci úřední teprve po dojití spisů a protokolů průvodních, nedá-li se bezpečně určití doba, do které skončeno bude řízení důkazní před soudcem z rozkazu činným neb dožádaným prováděné (§ 281 odst. 2. c. ř. s.). Při tomto jednání lze učiněná skutková tvrzení neb nabízené nové průvody k návrhu neb z moci úřední usnesením zamítnouti, když výsledky řízení důkazního mezi tím provedeného k novým přednesením příčinu nezavdaly a tato patrně v úmyslu spor protáhnouti dříve učiněna nebyla. Bylo-li však jednání prohlášeno skončeným, ač nejsou ještě provedeny všechny důkazy, jež před soudcem dožádaným ještě provéstí sluší, nedojde již ke kritice výsledků provedeného později řízení důkazního, nýbrž soud rozhodne ve věci samé, jakmile dojdou od soudce dožádaného spisy o provedeném řízení důkazním (§§ 278, 193 odst. 3. c. ř. s.).

b) Když důkaz provéstí sluší v cizíně.

4. Soud procesní může k návrhu dovoliti (aniž lze tomu opravným prostředkem odporovati (§ 291 c. ř. s.), by příbráni byli k provádění důkazů jeden nebo více těsnopisců, které do přísahy vzíti sluší, pokud není těsnopisec úředníkem soudním aneb pokud do přísahy již vzat není. Těsnopisce ustanoví k návrhu předseda. Náklady s tím spojené nese navrhovatel, který však nemá nároku na jich náhradu v případě, že by při vyhrál. Navrhují-li obě strany přivzetí stenografů, hradí ovšem náklady s tím spojené rovným dílem. Přepis stenogramu na písmo obyčejné buď ve 48 hodinách odevzdán předsedovi neb soudci s prováděním důkazu pověřenému a ke spisům připojen (§ 280 c. ř. s.).

5. Doložití sluší, že bylo-li nutno odročiti rok k vůli provedení důkazu před soudem nalézacím, budiž rok, při kterém se důkaz provádí, určen zároveň k pokračování v ústním jednání (§ 281 odst. 1 c. ř. s.).

II. Provádění důkazu soudem dožádaným nebo z příkazu činným.

Před soudcem z rozkazu činným, jimž je člen soudu procesního a sice z pravidla člen senátu k rozhodování v právní věci povoláného, má místo řízení důkazní, když má býti důkaz proveden v místě soudu procesního neb v jeho blízkosti (§§ 282 c. ř. s. 34 j. n.). Soudci z rozkazu činnému neb dožádanému přísluší ohledně řízení důkazního táž práva, jako předsedovi senátu, zejména klade tento i roky k provedení důkazu z moci úřední (§ 288 c. ř. s.). Vůbec může soudce takový učiniti všechna soudcovská opatření, řízení důkazního se týkající, pokud nejsou tato vyhražena senátu (§ 284 c. ř. s.). Vzejde-li zejména při provádění důkazu spor, na jehož rozhodnutí závisí vyřízení a pokračování v provádění důkazu a jež soudce dožádaný neb z příkazu činný sám rozhodnouti nesmí, podá tento o tom zprávu soudu procesnímu, který spor vyřídí, položiv rok k jednání o sporu tom z moci úřední (§ 285 odst. 1 c. ř. s.). Soudce z příkazu činný nebo dožádaný může, pokud je toho třeba, dožádati jiný soud o provedení nebo dokončení řízení důkazního, aniž lze tomu odporovati samostatným prostředkem opravným (§§ 285 odst. 2, 291 c. ř. s.). Spisy a protokoly průvodní zaslané soudcem dožádaným neb z příkazu činným předseda senátu

zkoumá a potřebné doplňky neb opravy nařídí a stranám, vyrozuměv je o tom, k nahlédnutí až do nejbližšího roku k ústnímu jednání určenému vyloží. O návrzích stran na opravu neb doplnění řízení důkazního v této době (třeba ústně) vznesených rozhodne předseda senátu a po případě postará se bez odkladu o opravu nebo doplnění. Bylo-li doplnění odepřeno, je vyloučen samostatný prostředek opravný (§§ 286 odst. 2, 291). Okáže-li se teprve při ústním jednání po řebným doplniti neb opětovati řízení důkazní, učiní soud potřebná opatření, nařídív po případě, že doplnění neb opětování státi se má při ústním jednání. Proti usnesením doplnění neb opětování řízení důkazního nařizujícím je opravný prostředek vůbec vyloučen (§§ 286 odst. 3, 291 c. ř. s.). Výsledky řízení průvodního vyloží v příhodné době na základě protokolů a jinakých spisů předseda při ústním jednání. Odporuje-li výklad ten dle náhledu strany v podstatných kusech obsahu spisů, buďtež k jejímu návrhu spisy plným obsahem přečteny (§ 287 c. ř. s.).

III. Ustanovení společná.

1. Všechna opatření ku provedení důkazu potřebná (na př. obeslání svědků, znalců a pod.), učiní předseda senátu, pokud se týče soudce z příkazu činný neb dožádaný.

2. Strany mohou svědky a znalce i bez předchozího jich obeslání k jednání před soudem nalézajícím s sebou přivést (§ 288 c. ř. s.), mohou provádění důkazu býti přítomny, na svědka nebo znalce prostřednictvím soudce řízení důkazní řídicího aneb s jeho svolením i přímo dotázky klásti. Dotázky, jež zdají se soudu býti nepřiměřenými, se nepřipustí, aniž lze tomu samostatným prostředkem opravným odporovati (§§ 289 odst. 1., 291 c. ř. s.).

3. Důkaz budiž proveden, i když se žádná z vyrozuměných stran nedostavila, avšak připustiti sluší doplnění řízení průvodního, když strana osvědčí, že se nemohla dostaviti pro nepředvídanou udalost a že následkem toho je řízení důkazní v podstatných kusech neúplným.

Doplnění připustiti může soud nalézací vždy, soudce z příkazu činný nebo dožádaný jen potud, pokud řízení průvodní ještě skončeno není, předpokládajíc však v obou případech, že doplnění je možným bez značného protáhnutí sporu (§ 289 odst. 3).

4. Důkazu v cizině provedenému a dle cizího práva vadnému nelze odporovati, když řízení důkazní vyhovuje zákonům platným pro soud procesní (§ 290 c. ř. s.).

Řízení důkazní (v řízení trestním).

Řízení důkazní je ta část hlavního přelíčení, ve které se nalézajícímu soudci důkazy předvádějí. V hlavní věci záleží ve výslechu svědků a znalců a v předčítání protokolů a písemností. Řízení průvodnímu předchází výslech obžalovaného, jenž dle rak. práva netvoří část řízení průvodního; po skončení řízení průvodního následují přednesení stran, v řízení porotním sestavení otázek porotcům; může však řízení průvodní již za skončené prohlášené až do vynesení rozsudku, pokud se týče až do výroku poroty býti obnoveno, je-li toho třeba (rozh. kas. s. z 9. února 1885 sb. č. 740).

I. K důkazům náleží předkem ty, jež strany před hlavním přelíčením navrhly a jež soud nezamítl. Zalobce činí své návrhy v řízení před soudy